

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

548. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV, 11. 12. 2019 – 12. 12. 2019

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Zdaňovanie/súkromné investície a ciele udržateľného rozvoja – spolupráca s Výborom expertov OSN pre medzinárodnú spoluprácu v daňových záležitostiach

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2020/C 97/01)

Spravodajca: **Krister ANDERSSON**

Právny základ	článok 32 ods. 2 rokovacieho poriadku
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	24. 1. 2019
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	29. 11. 2019
Prijaté v pléne	11. 12. 2019
Plenárne zasadnutie č.	548
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	129/0/2

1. Závery a odporúčania

1.1. Daňové politiky majú zásadný význam pre ciele udržateľného rozvoja, pretože ovplyvňujú hospodárske prostredie, v ktorom sa realizujú investície, zamestnanosť a inovácie, a zároveň poskytujú vláde prostriedky na financovanie verejných výdavkov. Ďalšie zosúladenie politík a opatrenia na zvýšenie dôveryhodnosti by mohli výrazne prispieť k zvýšeniu súkromných investícií a riešeniu globálneho nedostatku investícií stimuláciou kapitálových tokov z kapitálovo intenzívnych štátov do rozvojových hospodárstiev s investičnými potrebami.

1.2. Podniky poskytujú cenný tovar a služby v hospodárstve a sú dôležitými hnacími silami investícií, produktivity, inkluzívneho hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest. Keďže sú tieto organizácie rozmanité a siahajú od malých a stredných podnikov až po nadnárodné spoločnosti, sú významným zdrojom odborných poznatkov, kreativity a inovácií, ktoré pomáhajú pri riešení mnohých problémov v oblasti udržateľného rozvoja.

1.3. Vysoké percento neformálnej hospodárskej činnosti vedie k úzkemu základu dane, ktorý následne znižuje potenciál pre výber daní a zvyšuje narušenia trhu. Základ dane by mal byť čo najširší, aby sa pri ich sadzbe zabránilo týmto narušeniam v čo najväčšej miere.

1.4. EHSV by chcel zdôrazniť, že úspešná mobilizácia domácich zdrojov si vyžaduje, aby 1. sa daňové rozhodnutia prijímali otvoreným a transparentným spôsobom; 2. sa zaviedli systémy na zabezpečenie zodpovednosti organizácií občianskej spoločnosti a poslancov; 3. vlády boli transparentné pri daniach a výdavkoch a aby 4. boli dane zjavné.

1.5. Súkromný sektor zohráva dôležitú úlohu pri presadzovaní rodovej rovnosti. Mzdové politiky, ako aj odborná príprava a vzdelávanie na pracovisku sú dôležité na podporu rovnakých príležitostí pre mužov aj ženy pri kariérom postupe a profesijnom raste. V súvislosti s účasťou žien vo svetovom hospodárstve sa otvárajú obrovské príležitosti, ktoré by sa mali stať hnacou silou inkluzívneho hospodárskeho rastu, inovácií a produktivity.

1.6. Politiky týkajúce sa zdaňovania digitalizovaného hospodárstva by sa mali usilovať o podporu hospodárskeho rastu, cezhraničného obchodu a investícií, a nie ich brzdiť. Vzhľadom na rastúci význam digitalizovaných spoločností je potrebné vyvinúť novú metodológiu nexu a rozdeľovania zisku s cieľom vymedziť daňové právomoci medzi trhovými krajinami a krajinou, v ktorej majú digitalizované nadnárodné spoločnosti sídlo.

1.7. EHSV považuje za dôležité, aby všetky nové pravidlá týkajúce sa rozdelenia daňových právomocí medzi krajinami boli spravodlivé pre malé i veľké spotrebiteľské krajiny, ako aj pre rozvinuté a rozvojové krajiny. Zároveň je potrebné uznať primeranú odmenu za prínosy v oblasti inovácií, podnikania atď. Hoci príjmy z dane z príjmu právnických osôb predstavujú vo vzťahu k celkovým daňovým príjmom nízke sumy, sú dôležité pre mobilizáciu zdrojov a financovanie potrebnej infraštruktúry, výskumu a vývoja, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti atď.

1.8. EHSV poznamenáva, že členské štáty EÚ dosahujú v oblasti udržateľného rozvoja najlepšie výsledky. Výbor zdôrazňuje, že EÚ a jej členské štáty musia na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja prijať opatrenia, ktoré zabezpečia udržateľné fiškálne a daňové systémy. Účasť organizovanej občianskej spoločnosti na všetkých úrovniach je pre realizáciu cieľov udržateľného rozvoja nevyhnutná vzhľadom na skutočnosť, že občianska spoločnosť reprezentuje kľúčové zúčastnené strany pri vykonávaní Agendy 2030 a veľká časť potrebných investícií bude pochádzať zo súkromného sektora.

1.9. EHSV víta Platformu na spoluprácu v daňovej oblasti, ktorá je spoločnou iniciatívou Medzinárodného menového fondu (MMF), Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Organizácie spojených národov (OSN) a skupiny Svetovej banky (WBG), pretože uľahčuje interakcie v rámci stanovovania noriem, budovania kapacít a technickej pomoci v oblasti medzinárodného daňového systému. EHSV sa domnieva, že EÚ by sa takisto mala stať členom tejto platformy.

1.10. EHSV sa domnieva, že práca Výboru expertov OSN pre medzinárodnú spoluprácu v daňových záležitostiach zameraná na tému daní/súkromných investícií a cieľov udržateľného rozvoja má mimoriadny význam pre napredovanie globálneho dialógu a vo veľkej miere prispieva k partnerskej výmene poznatkov a osvedčených postupov. EHSV zdôrazňuje, že európska občianska spoločnosť musí v tejto dôležitej medzinárodnej diskusii zohrávať aktívnu úlohu.

2. Úvod do investícií, zdaňovania a cieľov udržateľného rozvoja

2.1. Agenda 2030 je zameraná na 17 cieľov udržateľného rozvoja⁽¹⁾ a 169 cieľov usilujúcich sa o riešenie environmentálnych, politických a ekonomických výziev, ktorým náš svet čelí.

2.2. Pri dosahovaní týchto cieľov zohrávajú dôležitú úlohu súkromné investície, pričom ďalšie zosúladenie investičných a daňových politík by predstavovalo nevyhnutný krok na podporu investícií, tvorby pracovných miest a celosvetového udržateľného hospodárskeho rastu. Organizácia OECD už v tomto smere vykonala niekoľko dôležitých opatrení, ako napríklad vypracovanie akčného plánu *Narúšanie základu dane a presun ziskov* (BEPS)⁽²⁾ a iniciatívy s názvom *Súdržnosť politík v záujme udržateľného rozvoja* (2018)⁽³⁾.

(1) <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals>.

(2) <http://www.oecd.org/tax/beps/>.

(3) <http://www.oecd.org/publications/policy-coherence-for-sustainable-development-2018-9789264301061-en.htm>.

2.3. Daňové politiky majú zásadný význam pre ciele udržateľného rozvoja, pretože ovplyvňujú hospodárske prostredie, v ktorom sa realizujú investície, zamestnanosť a inovácie, a zároveň poskytujú vláde prostriedky na financovanie verejných výdavkov. Ďalšie zosúladenie politik a opatrenia na zvýšenie dôveryhodnosti by mohli výrazne prispieť k zvýšeniu súkromných investícií a riešeniu globálneho nedostatku investícií stimuláciou kapitálových tokov z kapitálovo intenzívnych štátov do rozvojových hospodárstiev s investičnými potrebami.

2.4. Boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a zníženie daňovej súťaže na celosvetovej úrovni má veľký význam pre dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja. V čase úsporných opatrení a rozpočtových obmedzení má pokles príjmov zo zdaňovania podnikov nepriaznivý vplyv na udržateľnosť systémov sociálnej ochrany a môže viesť k regresívnemu zdaňovaniu, keďže daňové zaťaženie sa presúva na spotrebiteľov a pracovníkov s nízkym príjmom.

2.5. Rozvojové krajiny, ktoré zdroje potrebujú najviac, naďalej čelia výzvam pri výbere daní. V rozvojových krajinách sú príjmy z daní z príjmu fyzických osôb často veľmi nízke – iba niekoľko percent z HDP, zatiaľ čo v rozvinutých krajinách tvoria väčšinu daňových príjmov, najmä ak sa zahŕňajú príspevky na sociálne zabezpečenie.

2.6. Dôležitým aspektom je aj to, ako sa daňové príjmy spravujú a využívajú. Treba poznamenať, že niektoré krajiny, najmä africké národy, používajú o 25 až 35 % viac vstupov vedúcich k rovnakým výstupom v sektore vzdelávania a zdravotníctva ako vyspelejšie a efektívnejšie krajiny⁽⁴⁾. Preto je dôležité zabezpečiť, aby boli verejné výdavky nákladovo efektívne.

3. Zdaňovanie ako nástroj ochrany životného prostredia

3.1. Niektorým cieľom udržateľného rozvoja zameraným na ochranu klímy by prispelo vypracovanie koherentného rámca a plánu vykonávania v oblasti zdaňovania za využívanie prírodných zdrojov. Na boj proti zmene klímy (cieľ 13)⁽⁵⁾ a na ochranu ekosystémov v oceánoch a na pevnine (ciele 14 a 15⁽⁶⁾) by sa mohli uplatniť environmentálne daňové politiky. Prostredníctvom ovplyvňovania cenových štruktúr vstupov možno daňovú politiku použiť na podporu dostupnej a čistej energie (cieľ 7)⁽⁷⁾ a na stimuláciu zodpovedného využívania spoločných prírodných zdrojov (cieľ 12)⁽⁸⁾.

3.2. Z hospodárskeho hľadiska je účelom environmentálnych daní korekcia negatívnych externalít. Ide o prípady, keď sú znečisťovatelia schopní presunúť náklady zo škôd na životnom prostredí na spoločnosť (napr. emisie skleníkových plynov). Do procesu navrhovania tohto typu daní by bolo veľmi užitočné zapojiť aj občiansku spoločnosť a podniky, čím by sa zabezpečilo, že politiky, ktorými sa posilňujú regulačné rámce, zosúladia stimuly súkromného sektora s verejnými cieľmi⁽⁹⁾.

3.3. Príkladom súboru politik v oblasti daní by mohlo byť postupné rušenie dotácií na neefektívne fosílna palivá (cieľ 12.c)⁽¹⁰⁾. Vládam by to prinieslo významné úspory v rozpočte a zároveň by sa tým znížila príťažlivosť týchto druhov palív pre podniky a spotrebiteľov. Ak by sa tieto úspory presmerovali na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie v rámci

⁽⁴⁾ <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8325/wps3645.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁽⁵⁾ Cieľ 13 – Naliehavo prijať opatrenia na boj proti zmene klímy a jej vplyvom.

⁽⁶⁾ Cieľ 14 – Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje na účely udržateľného rozvoja; Cieľ 15 – Chrániť, obnoviť a presadzovať udržateľné využívanie suchozemských ekosystémov, udržateľne hospodáriť s lesmi, bojovať proti dezertifikácii a zastaviť a zvrátiť degradáciu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.

⁽⁷⁾ Cieľ č. 7 – Zabezpečiť prístup k dostupnej, spoľahlivej, udržateľnej a modernej energii pre všetkých.

⁽⁸⁾ Cieľ č. 12 – Zabezpečiť udržateľné modely spotreby a výroby.

⁽⁹⁾ Bližšie informácie obsahuje publikácia Medzinárodnej obchodnej komory (ICC) „Business Charter for Sustainable Development – Business Contributions to the Sustainable Development Goals“, <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2015/09/ICC-Business-Charter-for-Sustainable-Development-Business-contributions-to-the-UN-Sustainable-Development-Goals.pdf>

⁽¹⁰⁾ 12.c – Racionalizovať neefektívne dotácie na fosílna palivá, ktoré podporujú ich neúspornú spotrebu, odstránením narušení trhu v súlade s vnútroštátnymi podmienkami, vrátane reštrukturalizácie daní a postupného rušenia škodlivých dotácií, ak existujú, s cieľom odzrkadliť ich environmentálne vplyvy, pričom sa v plnej miere zohľadnia špecifické potreby a podmienky rozvojových krajín a minimalizácia možných nepriaznivých vplyvov na ich rozvoj spôsobom, ktorý chráni chudobné a postihnuté spoločnosti.

celosvetových dodávok energie (cieľ 7.2) ⁽¹¹⁾, mohli by tak podporiť univerzálny prístup k čistej energii (cieľ 7.1) ⁽¹²⁾. Zavedením ďalších politík na stimuláciu investícií do čistej energetickej infraštruktúry (cieľ 7.b) ⁽¹³⁾ by sa uľahčilo oddelenie hospodárskeho rastu od zhoršovania životného prostredia (cieľ 8.4) ⁽¹⁴⁾.

3.4. Zásada zosúladenia stimulov podnikov s verejnými cieľmi je v súlade s *akčným programom z Addis Abeby* ⁽¹⁵⁾, v rámci ktorého boli podniky povzbudzované k tomu, aby prijali základný obchodný model, ktorý zohľadňuje environmentálne, sociálne a správne vplyvy ich činnosti. Podniky poskytujú cenný tovar a služby v hospodárstve a sú dôležitými hnacími silami investícií, produktivity, inkluzívneho hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest. Keďže sú tieto organizácie rozmanité a siahajú od malých a stredných podnikov až po nadnárodné spoločnosti, sú významným zdrojom odborných poznatkov, kreativity a inovácií, ktoré pomáhajú pri riešení mnohých problémov v oblasti udržateľného rozvoja. V záujme dosiahnutia cieľov udržateľného rozvoja týkajúcich sa boja proti zmene klímy by mal súkromný sektor dodržiavať kódex správania, vďaka čomu sa výrazne zvýšia ekologické investície a znížia alebo odstránia investície s negatívnym vplyvom na životné prostredie.

3.5. Vzhľadom na vzájomné prepojenie cieľov udržateľného rozvoja je zapojenie občianskej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby sa pri navrhovaní a vykonávaní politík zohľadňovali tri rozmery udržateľného rozvoja (hospodársky, sociálny a environmentálny). Environmentálne dane sa tradične označujú ako regresívne, čo znamená, že majú väčší vplyv na domácnosti s nízkymi príjmami. Preto je dôležité zabezpečiť, aby politiky zostali aj naďalej sociálne udržateľné.

3.6. EHSV nepodporuje arbitrárne zdaňovanie, ktoré by malo negatívny a neprimeraný vplyv na chudobných a menej majetných ľudí v spoločnosti a ktoré by bolo takisto v rozpore s viacerými cieľmi udržateľného rozvoja. Napríklad podstatné zvýšenie daní z tovaru a služieb, keď neexistujú žiadne iné alternatívy, by bolo iba zatažením a nesplnilo by svoj účel.

3.7. EHSV by chcel zdôrazniť úlohu, ktorú zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti pri monitorovaní vykonávania cieľov udržateľného rozvoja a pri zabezpečovaní sociálne prijateľných opatrení, ako aj poukazovaní na potrebu revidovať ukazovatele ⁽¹⁶⁾.

3.8. EHSV by rád zdôraznil potrebu vytvoriť správne podmienky, aby sa zabezpečilo, že súkromné i verejné financie budú zamerané na udržateľné dlhodobé investície potrebné pre udržateľné hospodárstvo ⁽¹⁷⁾.

4. Zdaňovanie v oblasti neformálneho hospodárstva

4.1. Na financovanie verejných investícií a výdavkov potrebných na plnenie cieľov udržateľného rozvoja je dôležité rozšíriť daňový základ vlád prostredníctvom zdaňovania neformálneho hospodárstva. Podľa Medzinárodnej organizácie práce vyše 61 % celosvetovej pracovnej sily (2 miliardy ľudí) si zarába na živobytie v neformálnom sektore, pričom 93 % neformálnej zamestnanosti na celom svete sa sústreďuje v rozvíjajúcich sa a rozvojových krajinách. Z tohto dôvodu je nevyhnutné navrhnuť daňové politiky a inštitucionálny rámec, ktoré umožnia integráciu neformálneho sektora do formálneho hospodárstva.

⁽¹¹⁾ 7.2 – Do roku 2030 výrazne zvýšiť podiel obnoviteľnej energie na celosvetovom energetickom mixe.

⁽¹²⁾ 7.1 – Do roku 2030 zabezpečiť univerzálny prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a moderným energetickým službám.

⁽¹³⁾ 7.b – Do roku 2030 rozšíriť infraštruktúru a modernizovať technológie na poskytovanie moderných a udržateľných energetických služieb pre všetkých v rozvojových krajinách, najmä v najmenej rozvinutých krajinách, malých rozvojových ostrovných štátoch a vnútrozemských rozvojových krajinách, v súlade s ich príslušnými podpornými programami.

⁽¹⁴⁾ 8.4 – Do roku 2030 postupne zlepšovať globálne efektívne využívanie zdrojov v oblasti spotreby a výroby a snažiť sa oddeliť hospodársky rast od zhoršovania životného prostredia v súlade s desaťročným rámcom programov pre udržateľnú spotrebu a výrobu, pričom rozvojové krajiny prevezmú vedúcu úlohu.

⁽¹⁵⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2051&menu=35>.

⁽¹⁶⁾ Pripravované stanovisko EHSV na tému *Udržateľné hospodárstvo, ktoré potrebujeme* (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku), bod 1.10: „EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uskutočnili ‚ekologickú fiškálnu reformu‘ s cieľom pomôcť zosúladiť zdaňovanie, subvencie a preddistributívne politiky v snahe dosiahnuť spravodlivý prechod na hospodárstvo zamerané na dobré životné podmienky, a to najmä presadzovaním existujúcich právnych predpisov“.

⁽¹⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému *Ďalšie kroky smerom k udržateľnej budúcnosti Európy*, (Ú. v. EÚ C 345, 13.10.2017, s. 91).

4.2. Významná úloha neformálneho hospodárstva, najmä v rozvojových krajinách, spočíva v tom, že každodenné hospodárske činnosti občanov a podnikov zostávajú mimo daňového základu. V mnohých prípadoch nie je rozhodnutie pôsobiť mimo formálneho hospodárstva aktívnou voľbou, ale skôr jedinou praktickou alternatívou pre firmy a pracovníkov, ktorí nemajú prístup do formálneho sektora alebo z neho boli vylúčení. Začlenenie neformálneho hospodárstva sa musí podporovať prostredníctvom účinných inštitúcií (cieľ 16.a a 16.6)⁽¹⁸⁾, ktoré umožňujú pracovníkom, podnikom a spotrebiteľom prispievať k daňovému základu štátu a využívať sociálnu ochranu a služby. Spravodlivosť daňových systémov, ich transparentnosť, efektívnosť a účinnosť by ako základné podmienky udržateľného rozvoja mali byť prioritami.

4.3. Vzhľadom na to, že malé a stredné podniky pôsobiace mimo formálneho hospodárstva musia čeliť skrytým nákladom, množstvo spoločností by bolo ochotných sformalizovať sa. Formalizácia zároveň prinesie týmto spoločnostiam množstvo výhod. Medzi výhody formalizácie patrí ľahší prístup k úverovým a iným finančným nástrojom (cieľ 8.10)⁽¹⁹⁾, podporným programom a programom odbornej prípravy, zmluvám o vládnom obstarávaní, vlastníckym právam, ako aj možnosti spolupráce s väčšími firmami. Náklady spojené s formalizáciou zahŕňajú náklady na registráciu a licencie, náklady na dodržiavanie daňových predpisov, náklady na dodržiavanie pracovných zákonov a iných vládnych nariadení. Zjednodušením postupov registrácie, udeľovania licencií a správy daňových povinností by boli spoločnosti motivované k formalizácii.

4.4. V mnohých kontextoch, kde je tieňové hospodárstvo veľmi rozšírené, môžu k tomuto procesu významnou mierou prispieť podniky vo všeobecnosti a niekedy hlavne družstevné podniky, ktoré mnohým ľuďom bez ekonomických zdrojov umožňujú začať hospodársku a podnikateľskú činnosť, a to aj pri minimálnej kapitálovej injekcii.

4.5. Podpora formalizácie mikropodnikov a malých a stredných podnikov by umožnila zaviesť politiky, ktoré podporujú tvorbu pracovných miest a rast podnikov (cieľ 8.5)⁽²⁰⁾. Na dosiahnutie dôstojných pracovných podmienok je potrebné dodržiavať pracovnoprávne predpisy (cieľ 8.5). Väčší dohľad a pravidelná kontrola hospodárskej činnosti by zároveň umožnili vládam prijímať politiky, najmä v oblasti daní, miezd a sociálnej ochrany, ktoré by postupne dosahovali väčšiu rovnosť (cieľ 10.4).

4.6. Zatiaľ čo výhody fungujúceho systému výberu daní sú zjavné, výzvy súvisiace s vykonaním potrebných zmien na zvýšenie kapacity štátov v tomto ohľade aj naďalej pretrvávajú. Skúsenosti z minulosti preukázali, že veľká časť úsilia vynaloženého na tento účel často viedla k narušeniam trhu, nízkym výnosom, vysokým nákladom na výber daní, problémom v oblasti presadzovania právnych predpisov a dokonca k úniku kapitálu. Vzhľadom na to, že mnohé rozvojové štáty majú obmedzené prostriedky, mali by sa uprednostňovať opatrenia na zlepšenie administratívnej efektívnosti a účinnosti daňových systémov. Súkromný sektor môže ponúknuť pomoc pri budovaní kapacít prostredníctvom prenosu skúseností z rozvinutých krajín a hospodárstiev⁽²¹⁾.

4.7. V prípade, že vlády vynakladajú úsilie na odstránenie akýkoľvek rozdielov v príjmoch, či už v dôsledku priamych alebo nepriamych daní, je potrebné zohľadniť administratívne náklady a náklady na dodržiavanie predpisov. Osobitná pozornosť sa musí venovať prípadom osôb s nízkym príjmom a rozdeleniu daňového zaťaženia medzi jednotlivé úrovne príjmov. Zvyšujúce sa nerovnosti môžu ohroziť daňovú morálku. Výbor sa domnieva, že náležité koncipovaný systém progresívneho zdaňovania by mohol zabezpečiť spravodlivé rozdelenie daňového zaťaženia a výrazne prispieť k zníženiu nerovností a chudoby.

4.8. Vysoké percento neformálnej hospodárskej činnosti vedie k úzkemu základu dane, ktorý následne znižuje potenciál pre výber daní a zvyšuje narušenia trhu. Treba zdôrazniť potrebu mobilizácie zdrojov na zlepšenie výberu domácich príjmov (cieľ 17.1)⁽²²⁾ a na boj proti daňovým podvodom a praniu špinavých peňazí. Krajiny musia posilniť vzájomnú spoluprácu na boj proti nezákonným finančným tokom, pričom by EÚ mala zväziť vytvorenie koordinovaného zoznamu možných protiopatrení.

⁽¹⁸⁾ 16. a – Posilniť príslušné národné inštitúcie, a to aj prostredníctvom zabezpečenia medzinárodnej spolupráce, pre budovanie kapacít na všetkých úrovniach, najmä v rozvojových krajinách, s cieľom predchádzať násiliu a bojovať proti terorizmu a trestnej činnosti. 16.6 – Rozvíjať efektívne, spoľahlivé a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach.

⁽¹⁹⁾ 8.10 – Posilniť kapacitu domácich finančných inštitúcií s cieľom povzbudiť a rozšíriť prístup k bankovým, poisťovacím a finančným službám pre všetkých.

⁽²⁰⁾ 8.5 – Do roku 2030 dosiahnuť úplnú a produktívnu zamestnanosť a zabezpečiť dôstojnú prácu pre všetky ženy a všetkých mužov vrátane mladých ľudí a osôb so zdravotným postihnutím a zabezpečiť rovnakú odmenu za prácu rovnakej hodnoty.

⁽²¹⁾ Medzinárodný panel o zmene klímy (IPCC) inicioval takýto program.

⁽²²⁾ 17.1 – Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov, a to aj prostredníctvom medzinárodnej podpory rozvojovým krajinám, s cieľom zlepšiť domácu schopnosť výberu daní a iných príjmov.

4.9. EHSV by chcel zdôrazniť, že úspešná mobilizácia domácich zdrojov si vyžaduje, aby 1. sa daňové rozhodnutia prijímali otvoreným a transparentným spôsobom; 2. sa zaviedli systémy na zabezpečenie zodpovednosti organizácií občianskej spoločnosti a poslancov; 3. vlády boli transparentné pri daniach a výdavkoch a aby 4. boli dane zjavné⁽²³⁾.

5. Zdaňovanie a rodová rovnosť

5.1. Cieľ udržateľného rozvoja č. 5 sa zameriava na ukončenie všetkých foriem diskriminácie žien a podporu politík v oblasti rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat. Predpokladom posilnenia postavenia žien je zabezpečenie rovnakých práv na hospodárske zdroje, ako aj prístupu k vlastníctvu a kontrole nad pôdou a inými formami majetku, nad finančnými službami, dedičstvom a prírodnými zdrojmi (cieľ 5.a)⁽²⁴⁾. Snahou o hospodársku emancipáciu žien sa podporuje úplná a účinná účasť žien a zlepšujú sa rovnaké príležitosti pre ich vedúce postavenie na všetkých úrovniach rozhodovania v politickom, hospodárskom a verejnom živote (cieľ 5.5)⁽²⁵⁾. Dosiadnutím týchto cieľov, ktoré zaručia hospodárske práva žien, sa posilnia aj ďalšie ciele udržateľného rozvoja, ako napríklad cieľ 8 (dôstojná práca a hospodársky rast) a cieľ 16 (mier, spravodlivosť a silné inštitúcie).

5.2. Súkromný sektor zohráva dôležitú úlohu pri presadzovaní rodovej rovnosti. Mzdové politiky, ako aj odborná príprava a vzdelávanie na pracovisku sú dôležité na podporu rovnakých príležitostí pre mužov aj ženy pri kariérom postupe a profesijnom raste. V súvislosti s účasťou žien vo svetovom hospodárstve sa otvárajú obrovské príležitosti, ktoré by sa mali stať hnacou silou inkluzívneho hospodárskeho rastu, inovácií a produktivity.

5.3. Existuje dôležité prepojenie medzi redukovaním neformálneho sektora a rodovou rovnosťou. Keď podniky neplatia dane, znamená to, že verejná správa (štátna, regionálna a miestna) bude mať k dispozícii menej finančných prostriedkov na verejné služby, udržateľnú infraštruktúru a sociálnu ochranu, ktoré sú dôležité pre rodovú rovnosť. Ak sa nezabezpečia dostatočné sociálne výdavky a primeraná infraštruktúra, dôsledky budú znižovať ľudia a v mnohých prípadoch najmä ženy.

6. Zdaňovanie v digitálnom hospodárstve

6.1. Rýchla digitalizácia hospodárstva je významnou hnacou silou globálneho hospodárskeho rastu. Umožňuje tiež efektívnejšie zhromažďovanie informácií pre daňové orgány a vylepšené služby pre daňových poplatníkov. Digitalizácia hospodárstva však vyvolala otázku, odkiaľ sa získavajú príjmy, kde sa vytvárajú zisky a ako sa rozdeľujú medzi krajiny. Digitálne služby možno poskytovať na diaľku bez fyzickej prítomnosti v jurisdikcii trhu, v rámci ktorej dochádza k spotrebe.

6.2. Politiky týkajúce sa zdaňovania digitalizovaného hospodárstva by sa mali usilovať o podporu hospodárskeho rastu, cezhraničného obchodu a investícií, a nie ich brzdiť. Vzhľadom na rastúci význam digitalizovaných spoločností je potrebné vyvinúť novú metodológiu nexu a rozdeľovania zisku s cieľom vymedziť daňové právomoci medzi trhovými krajinami a krajinou, v ktorej majú digitalizované nadnárodné spoločnosti sídlo⁽²⁶⁾.

6.3. Na to, akým spôsobom zdaňovať tieto nové obchodné modely, je potrebné prijať medzinárodne uznávané riešenie, pričom sa musia zohľadniť potreby rozvinutých aj rozvojových krajín⁽²⁷⁾. Na uplatnenie akéhokoľvek modelu zdaňovania v digitalizovanom hospodárstve sa musí vytvoriť rámec pre zintenzívnenie spolupráce v rámci správy vnútroštátnych daňových orgánov, ako aj mechanizmus na riešenie sporov týkajúcich sa viacerých strán.

⁽²³⁾ Diskusia na niektoré z týchto tém sa nachádza v článku „Promoting Tax Bargains in Uganda and Beyond: The Importance of Civil Society and Parliamentarians“.

⁽²⁴⁾ 5. a – Zaviesť reformy s cieľom poskytnúť ženám rovnaké práva na hospodárske zdroje, ako aj prístup k vlastníctvu a kontrole pôdy a iných foriem majetku, k finančným službám, dedeniu a prírodným zdrojom, v súlade s národnou legislatívou.

⁽²⁵⁾ 5.5 – Zabezpečiť úplnú a účinnú účasť žien a rovnaké príležitosti pre ich vedúce postavenie na všetkých úrovniach rozhodovania v politickom, hospodárskom a verejnom živote.

⁽²⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Zdaňovanie v digitálnom hospodárstve* (Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 17).

⁽²⁷⁾ Pozri stanoviská EHSV na témy *Zdaňovanie ziskov digitálneho hospodárstva* (Ú. v. EÚ C 367, 10.10.2018, s. 73) a *Zdaňovanie v digitálnom hospodárstve* (Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 17).

6.4. V predbežnej správe OECD z marca 2018 na tému *Daňové výzvy vyplývajúce z digitalizácie – predbežná správa 2018* ⁽²⁸⁾ sa stanovuje smerovanie činností inkluzívneho rámca ⁽²⁹⁾ v oblasti digitalizácie a medzinárodných daňových pravidiel do roku 2020. Opisuje sa v nej, ako digitalizácia ovplyvňuje aj iné oblasti daňového systému a poskytuje daňovým orgánom nové nástroje, ktoré sa premietajú do zlepšenia služieb daňovým poplatníkom, čím sa zlepšuje efektívnosť výberu daní a odhaľujú daňové úniky. Záverečná správa OECD týkajúca sa inkluzívneho rámca sa očakáva v roku 2020.

6.5. EHSV považuje za dôležité, aby všetky nové pravidlá týkajúce sa rozdelenia daňových právomocí medzi krajinami boli spravodlivé pre malé i veľké spotrebiteľské krajiny, ako aj pre rozvinuté a rozvojové krajiny. Zároveň je potrebné uznať primeranú odmenu za prínosy v oblasti inovácií, podnikania atď. Hoci príjmy z dane z príjmu právnických osôb predstavujú vo vzťahu k celkovým daňovým príjmom nízke sumy, sú dôležité pre mobilizáciu zdrojov a financovanie potrebnej infraštruktúry, výskumu a vývoja, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti atď.

7. Úloha súkromných investícií pri plnení cieľov udržateľného rozvoja

7.1. EHSV poznamenáva, že v dosahovaní mnohých cieľov udržateľného rozvoja patria členské štáty EÚ medzi najlepších. Výbor zdôrazňuje, že EÚ a jej členské štáty musia na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja prijať opatrenia na zabezpečenie fiškálnych a daňových systémov v budúcnosti.

7.2. Účasť organizovanej občianskej spoločnosti na všetkých úrovniach je pre realizáciu cieľov udržateľného rozvoja nevyhnutná vzhľadom na skutočnosť, že občianska spoločnosť reprezentuje kľúčové zúčastnené strany pri vykonávaní Agendy 2030 a veľká časť potrebných investícií bude pochádzať zo súkromného sektora.

7.3. Podniky sú globálnymi hnacími silami produktivity, inkluzívneho hospodárskeho rastu, tvorby pracovných miest, investícií a inovácií. Odborné poznatky súkromného sektora sú kľúčom k odhaleniu mnohých problémov spojených s udržateľným rozvojom.

7.4. Investície vrátane priamych zahraničných investícií (PZI) zohrávajú dôležitú úlohu pri odstraňovaní chudoby, v boji proti zmene klímy a zabezpečovaní inkluzívneho udržateľného rastu ⁽³⁰⁾. Napríklad dosiahnutie cieľa 8 ⁽³¹⁾ si bude vyžadovať zvýšenie investícií súkromného sektora. V akčnom programe z Addis Abeby (2015) sa to uznáva konštatovaním, že „súkromné obchodné činnosti, investície a inovácie sú hlavnými hnacími silami produktivity, vrátane hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest“.

7.5. EHSV zdôrazňuje, že predvídateľné daňové pravidlá sú pre cezhraničný obchod, obchodné investície, zamestnanosť a rast nevyhnutné. Zmluvy o dani z príjmu by mohli obchodu poskytnúť pomoc pri raste, a to poskytnutím väčšej istoty pre podniky, znížením dvojitého zdaňovania a vytvorením mechanizmu na boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu a daňovým únikom. Vlády sa musia dohodnúť na prijateľných formách daňovej súťaže a podniky sa musia riadiť dohodnutými pravidlami a zásadami, ktoré si stanovili medzi sebou a s ďalšími krajinami.

7.6. OECD a MMF nedávno vydali spoločnú správu o daňovej istote, ako reakciu na zvýšené obavy, ktoré vyjadrili predstavitelia krajín G20 v súvislosti s neistotou v daňových záležitostiach a ich vplyve na cezhraničný obchod a investície, najmä v prípade medzinárodného zdaňovania.

7.7. V správe Svetovej banky o platbách daní z roku 2018 ⁽³²⁾ sa uvádza, že pre mnohé podniky v rozvojových krajinách je daňové zaťaženie už aj tak dosť vysoké. Napríklad v subsaharskej Afrike je daňová sadzba pre stredne veľké spoločnosti stanovená o sedem percentuálnych bodov vyššie, ako je svetový priemer. Daňové politiky, ktoré podporujú investície a inovácie, najmä v rozvojových hospodárstvach, by viedli k prilákaniu priamych zahraničných investícií (PZI), čo by následne poskytlo príležitosti pre dôstojnú prácu, inovácie a zvýšenie produktivity s cieľom efektívne zvýšiť hrubý domáci produkt jednotlivých krajín.

⁽²⁸⁾ <http://www.oecd.org/tax/tax-challenges-arising-from-digitalisation-interim-report-9789264293083-en.htm>.

⁽²⁹⁾ Inkluzívny rámec OECD.

⁽³⁰⁾ Pozri Obchodnú chartu udržateľného rozvoja (Medzinárodná obchodná komora, 2015).

⁽³¹⁾ Cieľ 8 – Podporovať stabilný, inkluzívny a udržateľný hospodársky rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých.

⁽³²⁾ <https://www.doingbusiness.org/en/reports/thematic-reports/paying-taxes>.

7.8. Spoločnosti musia byť voči daňovým úradom transparentné. Podľa OECD je hlavným cieľom podávania správ podľa jednotlivých krajín vyvinúť vysokokvalitný nástroj na hodnotenie rizika, ktorý by daňovým úradom poskytoval lepší prehľad o celosvetových činnostiach nadnárodných spoločností a zaplatených daniach, hoci by výslovne netvoril základ zdaňovania. Okrem toho existuje potreba väčšej transparentnosti zo strany vlád, pokiaľ ide o to, aká sadzba dane sa vyberá a ako sa využíva.

7.9. Občas dochádza k mylnej predstave, že by sa rozvojový fond mohol úplne alebo predovšetkým financovať zo „zásahov proti sporným daňovým praktikám nadnárodných spoločností“. Z nestranných odhadov OECD vyplýva, že na boj proti narušaniu základu dane a presunu ziskov zo strany nadnárodných spoločností bolo použitých 100 – 240 mld. USD, a to ešte pred uplatnením akýchkoľvek protiopatrení⁽³³⁾. Odhaduje sa, že v rámci EÚ sa na boj proti narušaniu základu dane a presunu ziskov použilo 0,3 % HDP⁽³⁴⁾. Hoci ide o významnú sumu, na financovanie realizácie cieľov udržateľného rozvoja nie je dostatočná. Tieto príjmy by pravdepodobne neprípadiť tým krajinám, ktoré rozvojové fondy potrebujú najviac. Najdôležitejším zdrojom príjmov na financovanie cieľov udržateľného rozvoja je udržateľný hospodársky rast. Na splnenie uvedených cieľov sú preto potrebné daňové politiky, ktoré podporujú udržateľný hospodársky, sociálny a environmentálny rast.

7.10. EHSV víta Platformu na spoluprácu v daňovej oblasti, ktorá je spoločnou iniciatívou Medzinárodného menového fondu (MMF), Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Organizácie spojených národov (OSN) a skupiny Svetovej banky (WBG), pretože uľahčuje interakcie v rámci stanovovania noriem, budovania kapacít a technickej pomoci v oblasti medzinárodného daňového systému. EHSV sa domnieva, že EÚ by sa takisto mala stať členom tejto platformy.

7.11. EHSV sa domnieva, že práca Výboru expertov OSN pre medzinárodnú spoluprácu v daňových záležitostiach zameraná na tému daní/súkromných investícií a cieľov udržateľného rozvoja má mimoriadny význam pre napredovanie globálneho dialógu a vo veľkej miere prispieva k partnerskej výmene poznatkov a osvedčených postupov. EHSV zdôrazňuje, že európska občianska spoločnosť musí v tejto dôležitej medzinárodnej diskusii zohrávať aktívnu úlohu.

V Bruseli 11. decembra 2019

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽³³⁾ Správa OECD v oblasti BEPS (2015).

⁽³⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Zdaňovanie – hlasovanie kvalifikovanou väčšinou* (Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 90).